
Jornada d'Electes

LA SALUT PÚBLICA UNA RESPONSABILITAT DEL MUNICIPI

Introducció a la Salut Pública



**Diputació
Barcelona**

Cati Chamorro Moreno

Marc conceptual

- **Què és la salut pública**
- **Els determinants de la salut**
- **Salut a totes les polítiques**
- **Economia i salut**



Salut Pública. De què parlem?

- **Salut del conjunt de la població, mesurable mitjançant indicadors de salut**
 - Depèn de factors estructurals i ambientals i dels estils de vida
- **Conjunt organitzat d'actuacions de les Administracions públiques per protegir i promoure la salut de les persones i prevenir la malaltia (*)**
 - Polítiques públiques no sempre definides i/o desenvolupades pels serveis de salut (transversalitat)
 - Amb la participació de la societat

Per un entorn i una vida saludables

(*) Ley 33/2011, de 4 d'octubre, General de Salut Pública
Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de Salut Pública de Catalunya



Funcions de la salut pública

Les accions i els serveis de salut pública s'adrecen principalment a:

- ✓ **Protegir** la població dels efectes negatius que poden tenir diversos elements del medi sobre la salut i el benestar de les persones.
- ✓ **Promoure** la salut.
- ✓ **Prevenir** les malalties, especialment aquelles per a les quals hi ha proves de l'eficàcia de les seves actuacions.
- ✓ **Vigilar** la salut pública i actuar davant de brots i emergències.



Protecció de la salut



Són les intervencions, les prestacions i els serveis destinats a garantir la innocuïtat i la salubritat dels productes alimentaris i a preservar la salut de la població davant els agents físics, químics i biològics presents en el medi.



Promoció de la salut

Les intervencions en promoció de la salut són prestacions i serveis dirigits a fomentar la salut de la població, i a impulsar i facilitar l'adopció d'estils de vida saludables.

Són accions adreçades a:

Incrementar els coneixements i capacitats de les persones per adoptar aquelles decisions que millorin la seva salut



Apoderament



Diputació
Barcelona

Jornada d'Electes: LA SALUT PÚBLICA UNA RESPONSABILITAT DEL MUNICIPI
18 d'octubre 2011

Prevenció malalties

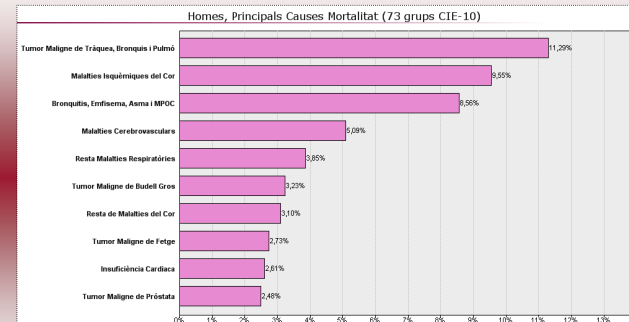
Les intervencions en prevenció de les malalties són actuacions dirigides a prevenir malalties concretes amb immunitzacions, consells, cribratge i tractament precoç.

→ Actuacions sobre individus



Vigilància i monitorització de la salut

- Conjunt d'activitats adreçades a recollir, analitzar, interpretar i difondre informació relacionada amb l'estat de salut de la població i els factors que la condicionen.
- Amb l'objectiu de fonamentar les actuacions de salut pública.



Salut Pública. De què parlem?

- **Protecció de la salut**
Intervencions sobre l'entorn (en el sentit més ampli)
- **Promoció de la salut**
Accions adreçades a les persones. Bàsicament a consolidar/modificar estils de vida.



Salut Pública. De què parlem?

Els serveis i les intervencions de salut pública



Els serveis públics d'atenció sanitària



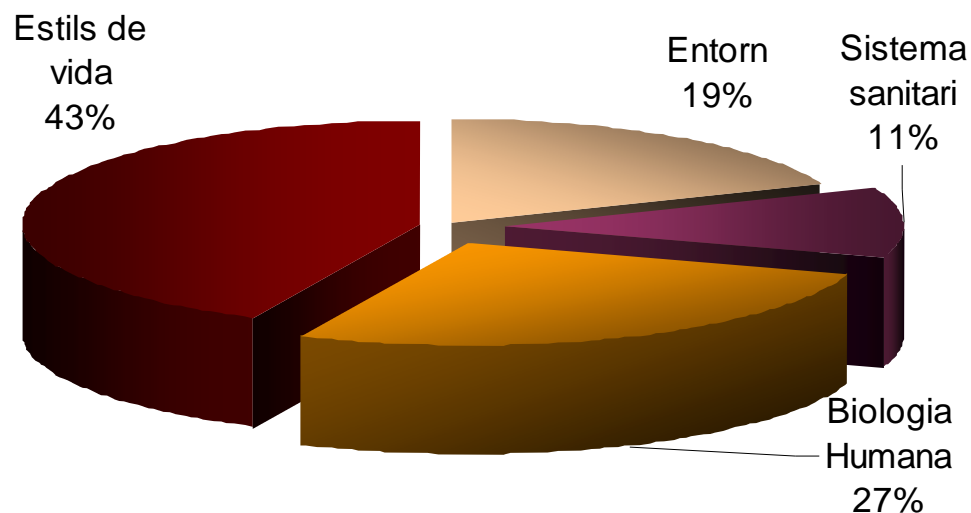
Determinants de la salut

Són el conjunt de factors socials, econòmics, ambientals i personals que determinen l'estat de salut dels individus i les poblacions.

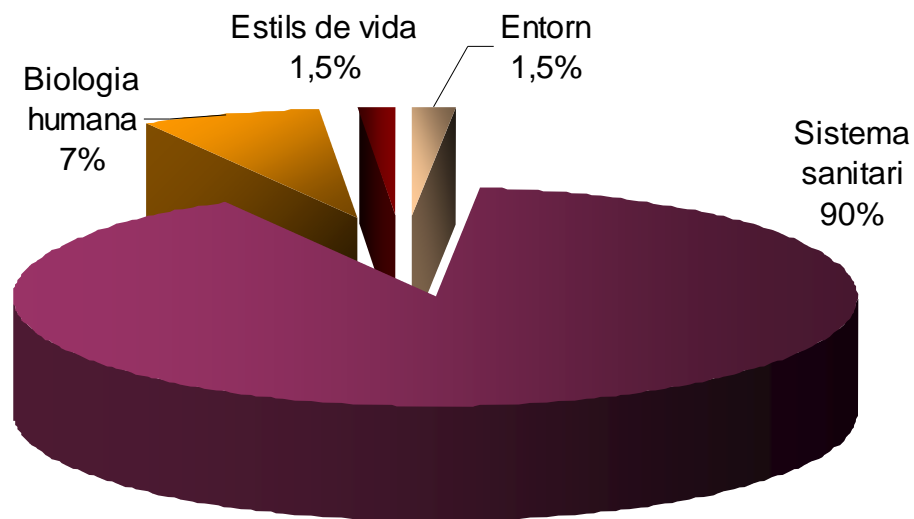


Determinants de la salut

Influència dels diferents determinants de salut



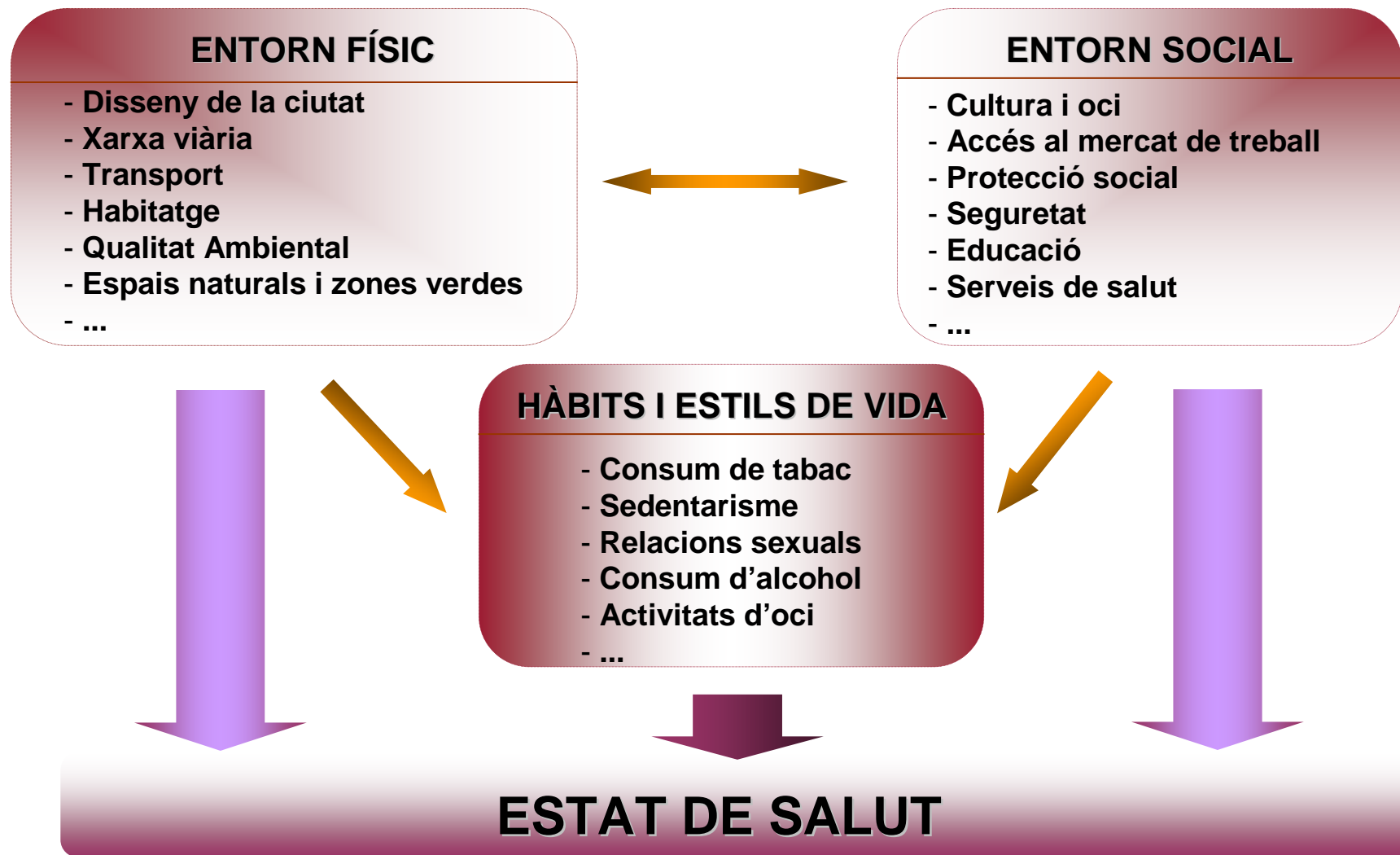
Distribució dels recursos entre els diferents determinants de salut



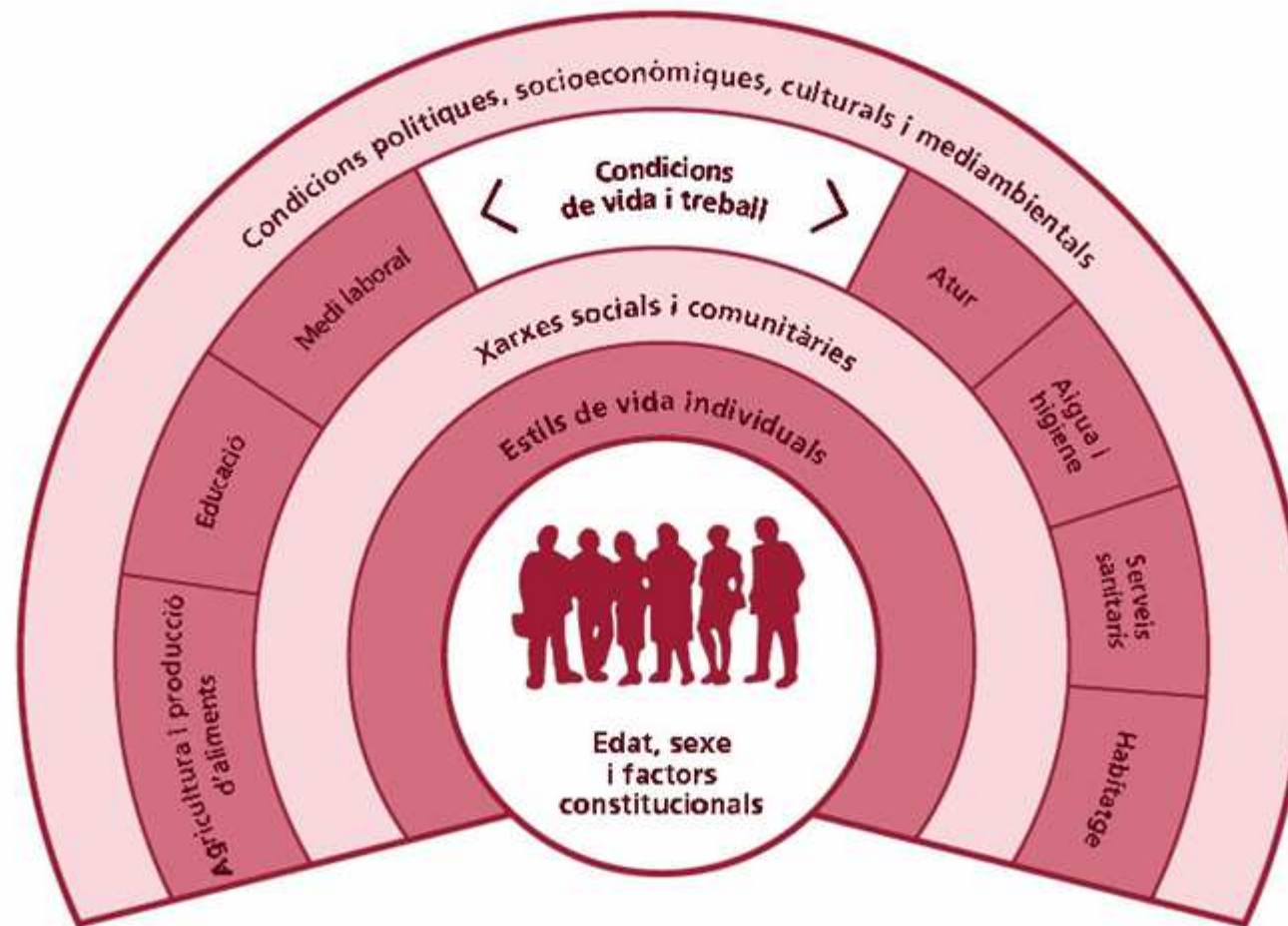
Adaptació de Lalonde. Canadà. 1974



Determinants de la salut



Determinants de la salut



Font: Modificat de Dalghren i Whitehead. 1991



Diputació
Barcelona

Jornada d'Electes: LA SALUT PÚBLICA UNA RESPONSABILITAT DEL MUNICIPI
18 d'octubre 2011

Determinants de la salut. Exemples

IMPACTE SOBRE LA SALUT / Contaminació Atmosfèrica

Mortalitat relacionada amb la contaminació atmosfèrica:

→ 5.800 morts/any a Espanya

Per cada 1% de reducció de l'Ozó estratosfèric,
→ Increment de la incidència de càncer de pell
entre 1%-6% (mitjà anual a Europa)

Exposició crònica contaminació deguda al trànsit

→ Increment asma i al·lèrgies

→ Disminució funció pulmonar

→ Increment risc mort problemes cardiovasculars i càncer de pulmó.



Fonts: OMS. Country profiles of environmental burden of disease. 2007
Agència Europea del Medi Ambient. 2003
Informe SESPAS 2008



**Diputació
Barcelona**

**Jornada d'Electes: LA SALUT PÚBLICA UNA RESPONSABILITAT DEL MUNICIPI
18 d'octubre 2011**

Determinants de la salut. Exemples

IMPACTE SOBRE LA SALUT / Transport i mobilitat

Algunes dades sobre l'impacte dels accidents de trànsit:

- A Catalunya, any 2008, en zones urbanes (1)
 - 16.445 accidents amb víctimes
 - 104 persones mortes
 - 20.893 persones ferides
- A nivell mundial, any 2000 (2)
 - Més d'1,2 milions de persones mortes, xifra que representa el 2,3% de totes les morts (donat que en la major part dels casos es tracta de persones joves, es tracta d'una pèrdua considerable d'anys de vida).
 - La proporció de mobilitat és encara més gran. Aproximadament el 2,8% del total.



Fons: (1) Direcció General de Trànsit. Generalitat de Catalunya; (2) Informe OMS 2002



Determinants de la salut. Exemples

IMPACTE SOBRE LA SALUT / Sedentarisme

S'ha estimat que la inactivitat física **produeix:**

- 1,9 milions de defuncions
- 10-16% dels casos de càncer de mama, càncer colorectal i diabetis mellitus (tipus 2).
- 22% dels casos de cardiopatia isquèmica.

De forma semblant en homes i dones, a nivell mundial.



Font: Informe OMS 2002



Diputació
Barcelona

Jornada d'Electes: LA SALUT PÚBLICA UNA RESPONSABILITAT DEL MUNICIPI
18 d'octubre 2011

Determinants de la salut

IMPACTE SOBRE LA SALUT

Disponibilitat i accessibilitat a les zones verdes

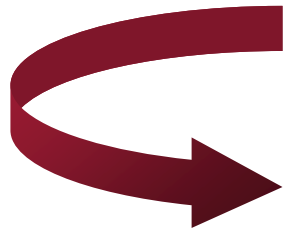
Les zones verdes són importants per a la salut perquè:

- Permeten el contacte amb la natura, promouen la recuperació de l'estrès, són beneficioses per a la salut mental i ajuden a millorar la conducta i l'atenció en els infants.
- Milloren la qualitat de l'aire.
- Animen a les persones a ser físicament actives.



Salut en totes les polítiques

Suposa identificar i actuar sobre els determinants de la salut, mitjançant les diferents polítiques sectorials: educació, mercat laboral, urbanisme, habitatge, immigració, etc.



Incorporar la perspectiva de la salut a les altres polítiques



Salut en totes les polítiques

- Va ser durant la presidència de Finlàndia, al 2006, que la UE va adoptar aquesta estratègia, que pretén **consolidar el treball transversal** a les administracions.
- Intenta **implicar a d'altres sectors** en la millora i la protecció de la salut de la població.



Salut en totes les polítiques

Declaració d'Adelaida

És important incorporar la salut i el benestar com un component essencial de la formulació de polítiques.



Reunió internacional sobre Salut en totes les polítiques, Adelaida (Austràlia), abril de 2010.



Salut en totes les polítiques

És un dels principis generals de la Salut Pública, recollit a l'art. 3 de la Llei de Salut Pública de l'Estat:

- S'hauran de tenir en compte les polítiques de caràcter no sanitari que influeixen en la salut de la població, promovent aquelles que afavoreixin els entorn saludables i dissuadint aquelles que suposin riscos per a la salut.
- Les polítiques públiques que incideixin sobre la salut, valoraran aquesta circumstància, conciliant els seus objectius amb la protecció de la salut.

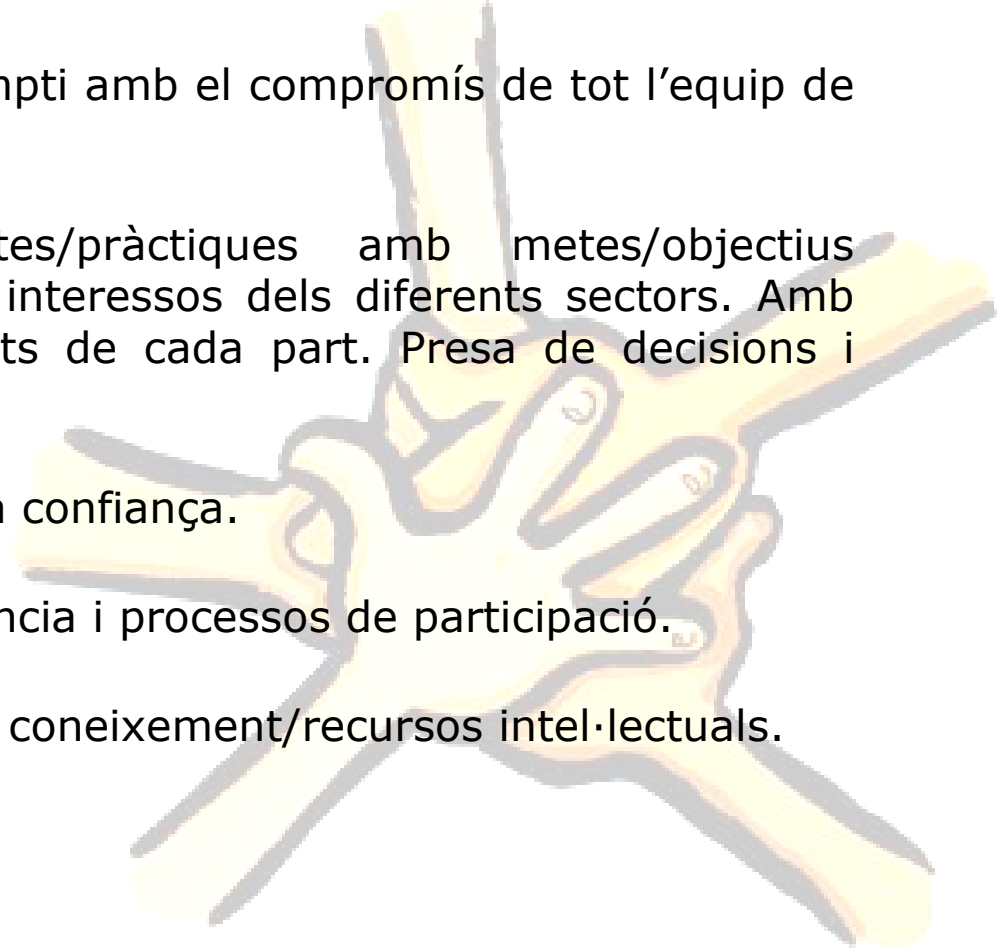
Font: Ley 33/2011, de 4 d'octubre, General de Salut Pública



Salut en totes les polítiques

És una estratègia que funciona millor quan hi ha:

- Un mandat clar polític i que compti amb el compromís de tot l'equip de govern.
- Accions transversals concretes/pràctiques amb metes/objectius compartits que responguin als interessos dels diferents sectors. Amb concreció de les responsabilitats de cada part. Presa de decisions i avaluació conjunta.
- Creació d'aliances i foment de la confiança.
- Rendició de comptes, transparència i processos de participació.
- Una voluntat clara de compartir coneixement/recursos intel·lectuals.



Salut en totes les polítiques

Eines que han demostrat ser útils en la implementació de l'estratègia:

- Comitès interdepartamentals/interadministratius
- Equips de treball intersectorials
- Pressupostos i comptabilitat integrats
- Sistemes d'informació i avaluació transversals
- Avaluació d'impacte
- Aprovació de normes/eines legislatives



Salut en totes les polítiques

- *LA SALUT NO ÉS NOMÉS COSA DE LA MEDICINA*
- *LA SALUT ES GUANYA I ES PERD AMB TOTES LES POLÍTIQUES*

Ildefonso Hernández (El País, 12 abril de 2008)



Economia i salut

Binomi que es planteja sovint des de la perspectiva dels **costos dels serveis de salut**, però no es tenen en compte els **beneficis socials** de les seves intervencions (disminució dels dies de baixa laboral, disminució dels costos derivats de la "cura" de la persona temporalment incapacitada, el què deixa de *consumir* la persona malalta... etc.)

És necessari, i cada vegada es fa més, tenir en compte també l'impacte positiu per a l'economia de la inversió en salut.



Economia i salut

- La salut és un important component del desenvolupament socioeconòmic a llarg termini.
 - S'ha demostrat que el desenvolupament econòmic en els països industrialitzats és directament atribuïble a la millora de la salut de les darreres dècades.
- Una població amb bona salut té un impacte positiu sobre l'economia.
 - En tant en quan incrementa el capital social. P.e. Els infants amb millor salut tenen menys absentisme escolar, i tendeixen a adquirir majors nivells educatius. A llarg termini això contribuirà a la seva futura productivitat.
 - Reducció de la pressió sobre els serveis assistencials.
 - Les persones amb millor salut, són motors de l'economia, per què quan estan bé, consumeixen més serveis d'oci i més béns i productes.



Economia i salut

Impacte sobre el mercat laboral

- Genera ocupació
 - El sector salut és el 6è més important a Catalunya (d'un total de 27 sectors, amb dades 2008)^(*1)
 - I en relació al nombre d'afiliats a la Seg. Social, passa al 4art lloc, d'un total de 60 sectors ^(*1)
- Disminueix l'absentisme i incrementa la productivitat a les empreses ^(*2). Els individus més sans produeixen més per hora treballada. No tan sols perquè és d'esperar un augment de l'activitat física i mental, sinó perquè els individus més actius física i mentalment poden fer un ús més eficient de la tecnologia, la maquinaria o els equips.
- Les persones més sanes és d'esperar que siguin també més flexibles i adaptables als canvis, per exemple, en l'assignació de tasques, o en l'organització del treball.
- La mala salut juga un rol important en l'anticipació de l'edat de jubilació ^(*2).

Fonts: ^(*1) Dades de la Cambra de Comerç de Catalunya. Publicació 2010

^(*2) The contribution of health to the economy at the EU. 2005.



Economia i salut

I què es pot dir respecte a la Salut Pública en particular?

- % despesa en salut pública sobre el total despesa serveis de salut:
 - 2,9% de mitjana en l'OCDE (*1)
 - 1,3% a l'estat espanyol (*1)
 - 1,9% a Catalunya (*2)
- Encara hi ha pocs estudis que determinin quantitativament la relació entre intervencions de salut pública i l'impacte econòmic. Però, per exemple:
 - A Austràlia, s'ha estimat que les intervencions per reduir el consum de tabac han suposat un estalvi d'uns 2 dòlars (AUD) per cada 1 invertit.
 - Les polítiques de prevenció dels accidents de trànsit, des de l'educació vial fins a les inversions en millora de la xarxa viària, dels vehicles, control dels consum d'alcohol, etc, s'han demostrat cost-efectives.
 - S'han estimat els beneficis econòmics de la reducció de la contaminació atmosfèrica (nivells OMS) en termes de millora de la salut de la població.

(*1) Els comptes de la salut pública a Catalunya. Generalitat de Catalunya. Dep. Salut. 2007. A partir dades OCDE 2003.

(*2) Dades 2005 per a Catalunya. Elaboració pròpia estudi anterior.



I en època de crisi econòmica?

- La millora de la salut comporta beneficis econòmics per sí mateixa. Millorant la salut dels individus i les comunitats, i apoderant les persones per a escollir les opcions més saludables, s'afavoreix que siguin més resistents a partir dels efectes de la reducció d'ingressos.
- Per altra banda, la millora de la salut pot ajudar a incrementar la cohesió social, mitigar els efectes de les desigualtats econòmiques, incrementar el compromís amb la comunitat, la resiliència i la seva habilitat per a afrontar/superar els efectes de la recessió.
- I sobretot, **cal garantir que no empitjorin els indicadors de salut.**



Salut pública i Economia. *A mode de resum*

- Les persones amb bona salut generen riquesa.
- La millora de la salut disminueix la pressió sobre el sistema assistencial.
- Els serveis de salut pública són en sí mateix una font d'ocupació.



Gràcies per la vostra atenció

